

Pe pământul turcului

George Coșbuc

Nu era în sat nevastă, ca frumoasa Veronica:
Tânără și vorbăreață, silitoare ca furnica,
Din neam bun, cu zestre multă; tinerel bărbat avea
Și cu el în armonie și-nțelegere trăia.
Constantin era din fire blând și pașnic pe tot locul:
Om cu gânduri; ura foarte strugurii, pipa și jocul,
Dar era cap de ispravă, cântăreț și se credea
Fericit, știind prea bine, că nevastă-sa îl iubea
Și din astă cauză dânsul nu știa decât să tacă,
Iar nevasta-i putea face orișice voia să facă.
Într-o toamnă-au ieșit ambii la holdă, la secerat.
Lanul era chiar pe lângă drumul țării așezat!
Deci mirare nu-i că ochii nevestei din când în când
Rătăceau pe drum, să vază cine naiba-o fi trecând.
Tu bărbate! Vai de mine! of, privește cine trece!
Lasă snopul în năpaste, seca i-ar viața să-i sece!
Constantin ridică ochii. Un flăcău tânăr trecea,
Nalt ca fagul, lat în spate. Ești nebună, draga mea!
Zise Constantin. Ce vorbă?! Eu, nebună! O, bărbate!
Un voinic frumos, ca ăsta, nu găsești în șapte sate;
Vezi cât de-ndesat pășește și cât e de subțirel?
Să-l sorbi într-un picur de-apă și să fugi flămând cu el!
Mult e tânăr! Ca o fragă! și se vede de-omenie!
Cât e de frumos! Bărbate, ce gândești, de unde să fie?
Constantin vorbește-n glumă: Eu-l cunosc destul de bine!
Cum? Tu nu știi unde merge; nu știi tu de unde vine?!
Nevasta e în uimire: D-apoi eu n-am cum să știu;
De-l cunosc, bată-mă dragul și-a minunilor să fiu!
Cam râzând el mai adaugă: Nu-l cunoști? Destul de rău!
E drumar și doarme noaptea chiar în pod la noi. Ba zău,
Chiar în podul nostru doarme? Veronica iar întreabă,
Dar la noapte? Tot acolo, răspunde bărbatu-n grabă.

Ambii tac. Nevasta-ncepe planuri tainice: O drace!
El doarme la noi și asta n-am știut-o! Cum aș face,
Ca să mă-ntâlnesc cu dânsul! Nu știu ce plan aș afla!
A! te-am prins, măi Constantine! Ea gândea; el șuiera.
Vai, bărbate, rău mă doare mijlocul! Bat-o s-o bată
Holdă, căci m-apucă junghiuri stând aici mereu plecată!
Arde-mi capul și obrazii, pare că-s pusă pe foc!
Vai de mine și de mine, nu pot secera deloc!
Și suspină și se plânge și se vaietă nevasta:
Doamne, de când sunt pe lume n-am pățit una ca asta!

Începând să verse lacrimi, geme și oftă din greu,
Tânguindu-se amarnic, că nu poate sta de rău.
În sfârșit: Oh, bărbățele, nu pot sta mă duc acasă,
Căci durerea mă topește și junghiul nu mă mai lasă!
Doar va ști cumătra Floare ceva leac! mă duc la ea!
Constantin cu jale multă la Veronica privea:
Du-te, scumpa mea, dar du-te! Numai să nu fii beteagă!
Căci tu ești așa de bună și atâta-mi ești de dragă!
Du-te dar! Biata nevastă, suspinând printre fiori,
N-așteptă să-i spună popa predica de două ori,
Ci se-mbrobodește bine și prin vaiete pornește:
Face-un pas și stă și iarăși face-un pas și iar s-oprește,
Tot așa pân ce-ncorda după-un deal. Acu-i de ea!
Se ducea ca vântuită, căci bărbatul n-o vedea.
Constantin, cum zic, la holdă a rămas. Nevestei sale
I-a spus cum că nu-și va face atâta necaz și cale
Să mai meargă peste noapte ci va rămâne la câmp:
Căci e cam departe holda, pierzi pe drum atâta timp.
Ei! această hotărâre a lui Constantin era
Bună pentru Veronica; de minune îi venea;
Doamne, mulțumescu-ți, Doamne! Cât e de frumos și bine,
Că mi-e cam prostuț bărbatul și acasă nu mai vine!
El crede că io-s bolnavă, ba încă bolnavă rău
Bată-l crucea ca pe dracul, căci, vai, mult e nătărău!
Ce socoți? Voi merge-acasă, am să fac plăcinte bune,
Mai frig și-o găină grasă, am s-aduc vinars de prune
Și-apoi o să chem în casă pe voinicul din podeț...
Vai de mine, mult plătește un om harnic și isteț!
Astfel povestea nevasta singură pe drum mergând
Și pășea ca opt de tare,
Iar acasă ajungând
Face foc, plăcinte coace și vinars din cârciumă-aduce:
Nu știa în graba-i mare de ce naiba să s-apuce!
Vesel râde, ba se schimbă în haine sărbătorești:
Nu e oare-o sărbătoare c-un voinic să te-ntâlnești?
Scurt grăind: le face toate cum fac oamenii isteți.
După ce-nserează bine, pune scara la podeț
Și se urcă-ncet pe scară. Aoleo! De altă dată
Nu s-ar fi suit nevasta în podeț nici legată,
Dar acum suie de zboară. Mamă, mămulica mea!
Iute-ncepe ca să caute, prin podeț. Cum mai zâmbea
Și cerca și ici și colo până-n urmă se bufnește
De-un om. Ca trăsniță sare și-n sân repede scuipește:
Sfinte Iacob și Procopi! Mare mucenic Trofim
Și toți sfinții din biserici, pe cari îi blagoslovim!
Sfinte Filip cu ceaslovul, sfinte arhanghel Gavrilă,
Tălălău, Maxim, Păncrate, Avacum și Ezechilă!
Cuvioasă Paraschivă, sfinți apostoli, mucenici!

Cruce-n frunte, frunte-n cruce, că-i Ucigă-l crucea-aici!
Piei! Satană! Fugi în codri! Fugi în pietre! Piară-ți glasul!
Atâtea și mai pe-atâtea vorbe goale-au răsărit
Pe buzele Veronicăi. Diavolul, cel pitulit,
Murmură și plin de teamă zice: Iartă, jupâneasă,
Io-s drumar, mă culc aice, căci mi-e greu să viu în casă!
Cu mânie prefăcută strigă dânsa: Ce drumar?
Doar drumaru-n pod nu doarme? Hoț și lotru și tâlhar!
Că m-am speriat de tine de-am răcit până la glezne,
Batăr că eu n-am năravul să mă sperii așa lesne!
El se roagă plin de milă; ea pe-ncetișor devine
Tot mai blândă, mai domoală, până ce-i vorbește-n fine:
D-apoi, bade, vino-n casă, căci vezi cum e frig aci!
Străinul încet răspunde: Aș veni, cum n-aș veni,
Dar vă cad spre greutate: nu s-a mânia bărbatul?
Nu, bădiță! Nu-i acasă. N-ar mai fi să calce satul!
Vină-n casă fără teamă, că-i un mut și-un nătărău:
Cel mai nătărău din țară și lumea lui Dumnezeu!
Dar străinul nu voiește din podeț să se coboare
Nici pentru lumea toată. Vai, nătâng ești, bădișoare!
Vină deci! Vei mânca ceva, am plăcinte, și vei be!
Nu cobor, nu, chiar un munte de plăcinte de-ai ave!
Dar de-aduc aci vreo două, vei mânca? Străinu-n fine:
De-i aduce, bine-i face, dacă nu, iar va fi bine!
Pe loc Veronica pleacă și s-arunca, dragii mei,
Pe fuștei, sărind degrabă câte patru-cinci fuștei;
Zboară, aleargă și se duce, ca de duhul rău purtată,
Și se întoarce-n câtă vreme bați cu fâlcile o dată.
Omul meu o ia vulpește, și a sale-mbucături,
S-ajungea una pe alta pe grumazi, prin călcături.
Mai la capăt zice dânsul: Mi-aș lua două plăcinte,
Care-au mai rămas, în traistă, vreau să am ceva merinde,
Căci plec mâine dimineață. Mâine seară unde-i fi?
Îl întreabă Veronica. Dar eu nu știu, poate aci!
Dis-de-dimineață pleacă cel voinic la drum. În fine
Se făcu ziuă și timpul prânzului cel mare vine.
Veronica-și ia coșarca: pune borș și-un mălai rău
Și-apoi pleacă, ca să ducă de prânz la bărbatul său.
Când a fost de holdă-aproape, se cârligă de spinare,
Prinde-a geme, scapă lacrimi, blestemând în gură mare
Toate bolile din lume. Vai, bărbate, stau să mor!
Am dureri de cap, am junghiuri, toate oasele mă dor!
Mă dor ochii și grumazii: tuse, troahnă și lingoare,
Lângă ele, friguri, junghiuri de la cap până la picioare!
Numai Dumnezeu mă știe cum trăiesc, ca vai de mine!
Ah, vezi cât sunt de pierită? Nu mă vezi tu, Constantine?
Nici n-am fost în stare măcar de mâncare să îți fac,
Căci de ieri, de pe-astă vreme, mă tot vaiet, plâng și zac!

Constantin cu jale multă, blând, îi zice: Văd, iubită,
Că ești galbenă ca ceara și ca floarea de pierită:
Dar te du acasă, dragă, și te culcă, nu lucra!
Ea se-ntinde și-l cuprinde și-apoi prinde a-l săruta:
Bun ești tu, bun, Constantine, ah, cum te iubesc pe tine!
Și-i așa că eu ți-s dragă? Drag îmi ești tu, Constantine
Dar deseară, bărbățele, vei veni acasă? Nu!
Și nevasta printre lacrimi murmura: Vai, prost ești tu!
Ce să mai spun? Veronica merge-acasă, face iară
Foc, plăcinte și friptură, precum a făcut aseară.
Străinul drumar bea, mănă, însă e posomorât,
Nu vorbește, deci nevasta l-a întrebat numaidecât:
Ești bolnav doară, bădiță, ori ești supărat pe mine?
Străinul suspină, geme: Supărat? De ce pe tine?
Draga mea, spune-mi cu dreptul, place-ți ție Constantin?
Veronica râde dulce, bate-n palme și scuipă-n sân:
Vai, mănânce-l vârcolacii și l-ar bate nouă stele,
Bată-l praporul și crucea și blestemul maicii mele!
De poznit el n-are capăt și ca dânsul nu găsești
Mai năprui, mai rău la gură, prin trei țări împărătești!
Sfada-n gură-i când se culcă și cu ea-n gură se scoală:
Murmură și mi se înhoalbă, de stă să mă bage-n boală!
Tot la clește-i scapă ochii, la cociorbă, la cornaci,
Cât de spaimă intră-n mine șaptezeci de mii de draci!
De-i fac zamă se răstește, dând vina că nu-i sărată;
De-i pun sare el înjură, că-i zama slatină toată!
De fac foc, el toarnă apă peste el; de merg în sat,
Mă pândește pe tot locul, nu vorbesc cu vrun bărbat.
De-aduc apă, el o varsă ori o toarnă peste mine:
Pentru el nimica-n lume nu-i făcut cum se cuvine!
Pune-mi nume de ocară, și mă face pui de drac
Și într-adevăr, bădiță, ști-mă Domnul ce să fac!
Io-s o mută și-o tândală și dorm ziua pe picioare,
Că mă vaiet ziua-ntreagă! E cuminte dânsul oare?
Io-s o leneșă, nu mătur, vasele-n veci nu le spăl;
Io-mi țin ibovnici anume și-l batjocoresc și-nșel.
Că mi-e pâanza nebelită și țesută-n lătunoi;
Că n-am torturi, că n-am gheme, că n-am ragilă; apoi,
Că-mi stau fusele prin poduri de trei ani nerăsfirate;
Nu știu țese, nu știu coase, cu suveica nu știu bate;
Că nu iau acul în mână, să-i prind cămașa măcar,
Că stau toată ziua-n casă, și nu ies deloc pe-afară
Să port grijă ca găzdoaie, ba de găște, ba de rață,
Ba de uliul le mănânce! Ba îmi spune verde-n față,
Că-mi fac sărbători anume și nu lucru niciodată:
Vinerea, că-i sfânta Vineri; luna, că nu mi s-arată;
Cine lucră-n zi de miercuri, îl mănâncă lupii; iar,
Marți deseară e Marțolea; joia-i a lui Han-tătar!

Sâmbăta-ntreagă mă pieptăn. Apoi, bată-le norocul!
Alte sărbători am Focă și Dochie cu cojocul,
Alexie, Dric de iarnă, Miercurea de la miez-post,
Sfântul Urs, sfântă Lupoaică: apoi nu-i bărbatul prost?
Și-mi tot spune, și-mi tot cântă și-mi tot bate zăpistracul,
Iar eu tac, de nu tac Doamne minteni mă-ntâlnesc cu dracul!
Că, vai, multe boli-n lume ni-a dat sfântul Dumnezeu,
Dar nu-i boală cu primejdii ca bărbatul nătărău!
Străinul râdea cu dulce ascultând pe Veronica
Și cât a ținut elogiul n-a bolborosit nimica.
Așadar, ție nu-ți place Constantin? Nu-i de vorbit!
Atunci, dragă Veronică, știre-ai tu ce-am socotit?
Eu ți-s drag și tu mi-ești dragă, astfel n-ar fi cu bănat!
Tu să-ți strângi hainele tale și să fugi de la bărbat!
Constantin rămână-n pace, bată-se măcar de scară,
Căci noi mâine dimineață o să fim în altă țară,
Unde nu-i nici răutate și nici o nevoie nu-i:
Auzit-ai tu vreodată de „Pământul turcului”?!
Hop, copilă! Veronica nu-și dă timp de cugetare,
Ci cu multă bucurie râde lung și-n gura mare:
O! mă duc, mă duc, bădiță, cu tine și-n iad mă duc!
Și-apoi râde și iar râde și se face toată huc.
Ambii se cobor în casă. Să aprindem dar lumina,
Să ni se zărească-n casă! N-o aprinde, bat-o vina,
Căci se poate prin fereastră să ne vadă cineva!
Caută-n grabă tot ce-ți trebe, poartă-te dar și nu sta!
Și nevasta caută haine și-ntr-un sac afund le bagă,
Caută perne, cergi și țeale și le pune-ntr-o desagă.
Ici am perne de la mama, ici năframe le-am cumpărat
De la jidov, eu anume n-am nimic de la bărbat.
Nouă zadii, trei alese toate-n păr de Cătălina,
Am un șorț bat-o nevoia! Nu mi l-a adus vecina,
De când i l-am dat la claca! De la soacra eu n-am țol;
Țolul meu e de la mama, deci rămână patul gol!
Eu strâng tot, nu las nimica! Strânge dar și nu vorbi!
Dar ia ceva de merinde, că asta mai bună-a fi!
După ce s-au pus la cale, cel străin mai zice: Na,
Cu degrabă eram gata să uităm aici ceva...
Pe la noi sunt cam puține mori, acolo nu se poate
Să macini mălai, iubito, fără cu mare greutate.
Dar cum văd se află-n tindă o morișcă: n-ar fi rău
S-o luăm cu noi! În urmă vom pleca cu Dumnezeu!
Și nevasta pune-n spate cea desagă cu vestminte
Și cu piatra de morișcă; străinul pleacă-nainte,
Duce traista cu mâncare: el mergea cam târșor,
Neavând povară-n spate, putea merge pe ușor,
Iar nevasta păsea-n silă: se-ndoiau genunchii ei,
Răsufla ca-n oara morții, căci desagii erau grei.

Vino, dragă, numai vino! Ah, cât pot, iubite, vin,
Dar te duci, te duci prea tare! și vicleanul de străin
O tot duce peste dealuri, dar o poartă tot cu fuga;
Ea se roagă să mai steie, dar nu i s-ascultă ruga.
Vino, dragă, pași mai iute! Câte dealuri au trecut,
Câte văi și câte râpe și cât loc necunoscut!
Ce țară-i țara turcească! N-are drumuri bătucite!
Umbli numai d-a mantela pe cărări nepomenite!
Măcar de n-ai fi să porți, ah! piatra, vai! dar ce să faci!
Dragostea așa te poartă! Cinci strigoi și șapte draci!
În urmă-au ajuns în pace până într-un vârf de coastă.
Vezi, iubită Veronică, d-aici încolo-i țara noastră.
Ea suspină sub povară: Vai, să ne-odihnim aci!
Ba nu, scumpo, vină numai, caci îndată vom sosi!
Duplică străinul pașii, iar nevasta se topește
De-ostenită și-l tot roagă ca sa stea. El se răstește:
Draci cu sucnă! Hm, ori vină cumsecade, ori te lasă!
Dar nu pot! Atunci, nebună, de ce n-ai șezut acasă?!
Ce să facă Veronica? S-a rugat de-atâtea ori,
Iar el zbiară. Lin cu mâna șterge fruntea de sudori
Și pășește, scăpând lacrimi. Ziua nu era departe;
Aurora se ivise. Acest câmp ne mai desparte
Numai, scumpă Veronică, de „Pământul turcului”.
Trebe deci să merg acuma până la graniță, să spui
Celora ce stau la vamă, c-o să trec în altă țară.
El se duce, ea rămâne. Am ajuns în pace dară!
Strigă biata Veronică, punându-și desagii jos.
Ce păduri mai sunt p-aice, vai de noi, ce câmp frumos!
Și fiind prea obosită, pune capul pe desagă
Și-așteptând pe-ncet adoarme. A trecut acum de șagă!
Soarele-i sus. Păcurarii scot turmele de la stâne
La pășune. La ce naiba latră tâlharii de câini?
Se-ntreabă râzând păstorii. Măi, privește, cum stau roată
Colo pe răzor și urlă de răsună valea toată!
Sfinte Trandavela! Oare nu-i Satana printre ei?
Haideți să vedem pe dracul! Pe picior, băieții mei!
Fug copiii pe câmpie, ca mânați de vânt să vadă,
Ce minune-i oare-acolo... Cine-ar fi putut să creadă,
Că Satana-i o nevestă, ce-i culcată-n câmp aci,
Dormind dusă. Halo, drace, d-apoi asta ce-o mai fi!
Priviți, măi, sub cap desagii! Ce mai poznă și minune!
Și glumeau, glumeau păstorii, repetând râsuri bune.
O privesc cu de-amănuntul și-n urmă la cale vin!
Bre! Dar asta-i Veronica, nevasta lui Constantin!
Toți se miră, ce să fie, deci o deșteptară-n fine.
Ea se-nalță somnoroasă: Doamne, Doamne, ce-i cu mine?
Unde-i badea cel de-aseară? Dar voi ce lucrați aici?
Pentru ce-ați fugit de-acasă? Se miră bieții voinici.

Și o întreabă plini de griji: Cine a fugit de-acasă?
Ce bade? Nevasta-ncepe ca să zbiere mânioasă:
Badea, care astă-noapte și ieri noapte a dormit
În podeț la noi? și care cu min de-acasă a fugit?
Păcurarii zic: Ești beată, ori te-a bătut Dumnezeu!
Unde-ai fugit tu astă noapte, căci tu ești în satul tău!
Nu cunoști tu doară bine, nu cunoști câmpia asta,
Că-i din jos de sat? Se miră, ba se-nspăimântă nevasta,
Lung privește-n jur de sine: cine ști ce-a cugetat,
Căci pune desagii-n spate și pornește către sat.
Bată-l stelele și luna și blestemul meu să-l bată!
N-aibă în lume bucurie nici de mamă, nici de tată;
Vai, ucidă-l sfânta cruce, că rău m-a batjocorit:
M-a purtat pe câte coaste și la capăt a fugit!
Am bătut, oh, numai calea mânzului! Șperlă și pară!
M-a făcut de răs la lume, de batjocură la țară!
Satu-ntreg până deseară de pățita mea va ști.
Ce mișel? vrând ca să-și bată joc de mine, m-amăgi
Să fugim în altă țară, unde nu-i rău, numai bine:
Unde câinii mă lătrară și păstorii-au răs de mine!
Ba mi-a pus desagii-n spate, plini de haine, ba mi-a dat
Și morișca, mincinosul, și pe dealuri m-a purtat,
Moartă sunt de obosită! Bată-l stelele și luna
Și-l ajungă tot blestemul veci de veci și-ntotdeauna!
Ba fugi și cu merinde și cu traistă! Mama mea!
Și mergând tot înspre casă în ăst chip se jeluia.
Era timpul, când să ducă demâncare la bărbat.
Ia coșarca, pune-ntr-însa tot ce biata-a mai aflat
Prin casă și pleacă. Doamne, cum să dau față cu dânsul?
Dar de cumva știe toate?! Și-o îneca jalea și plânsul.
Constantin, cât ce-o zărește, prinde-a râde-n voie bună:
Odihnit-ai astă-noapte? Somnul bun puteri adună!
Mi-ai adus de prânz, nevastă? Doară n-or fi chiar plăcinte?
De-o mâncare-așa de bună nici nu mi-a trecut prin minte.
Pentru ce vii cu coșarca? Ori n-ai traiste, iubita mea?
Constantin râde; nevasta ca peretele tăcea.
Tot beteagă ești, drăguță? Ori de ce ești așa mută
Ca o piatră de morișcă? Te știam eu mai limbută!
Haide, de, glumele-s glume: gluma place orișicui,
Dar tu taci, parcă ești, Doamne, din „Pământului turcului”!
Vede Veronica bine că bărbatul știe toate,
Dar de unde știe? Biata nu știa că-acel străin
De astă noapte fu chiar însuși bărbatul ei, Constantin!
Tremura dar Veronica și-nnegrea și-ngălbenea.
Dară Constantin, cuminte, el singur se sfătuia:
De-i voi spune că io însumi am făcut-o de minune,
S-a îndrăci cu mult mai tare: deci mai bine nu-i voi spune!
Totuși o să-i cânt troparul pe glas douăzeci și trei,

Ca să știe dânsa bine cum că io-s vlădica ei!
Deci tușind o ia de mână și-i vorbește cu mânie:
Știi tu cum zice diacul din ceaslov, la cununie?
Zice-așa: „Femeia trebe să se teamă de bărbat
Și de frica lui să umble toată noaptea pe sub pat”.
Dar tu ți-ai uitat de-aceasta, nu ți-a stat în gând diacul,
Căci de-o zi, de două numai, s-a vârât în tine dracul!
Dar ai grijă, căci pe dracul să-l alungi ușor se poate:
Domnul îl scotea cu „vorba”, eu cu „cleștele” îl voi scoate!
Ai fugit în altă țară? Goală casa mi-ai lăsat,
Clevetindu-mă în tot chipul? Nu te-ai temut de păcat?
Bagă minte-n cap, nevastă, și nu te juca cu focul,
Că de-i face-a doua oară, o să-ți sune rău cojocul!..
A tăcut Constantin. Dânsa încă stând numai tăcea;
Nu știu ce gândea, sărmana, destul numai că gândea,
Și scăpând câteva lacrimi, a privit cu-nduioșare
Spre bărbat, privirea asta însemna: să-mi dai iertare!
Nu știu ce-a urmat de-aici; cum au mai trăit, n-am veste,
Însă știu atâta, cum că...
Am gătat cu-a mea poveste.